

CASA ȘCOALELOR
BIBLIOTECA PEDAGOGICĂ

No. 13987

DIONISIE FAGĂRĂSIANU.

Darul Muzeului pe

de GEORGE MOIA

Profesor

PROMOVAREA ELEVILOR

RAPORT

PRESENTAT CONFERINTEI CORPULUI PROFESORAL

DELA

ȘCOLELE MEDIÏ GR.-OR. ROMÂNE

DIN

BRAȘOV.

BRAȘOV 1897,

TIPOGRAFIA A. MUREȘIANU.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
București

Cota III 470164

Inventar 449171

III 470/164

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI

Cota 06/14257

Inventar 449/41

Reproducere din Programa gimnasiului pe anul școlastic 1896—97.

Promovarea elevilor*).

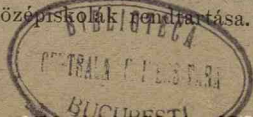
Promovarea elevilor este un act de mare importanță în viața școlară; ea atinge de aproape interesele școlii, ale elevilor și ale părinților acestora.

Din cauza acésta promovarea elevilor forméază pentru profesori o problemă etică, care pretinde multă serioșitate și premeditare, pretinde un tact pedagogic deosebit, disciplină severă față cu sine și cel mai înalt grad de obiectivitate.

Resolvarea acestei probleme decii este împreunată în pracsă cu multe greutăți, cari isvorese din diferitele împrejurări, de cari trebuie să se țină cont, din neperfectiunea întocmirilor omeneșci din individualitatea elevilor și a factorilor, cari conlucără la resolvarea acestei probleme, și eventual din defectele, de cari sufer unele școle.

Cea mai mare greutate este, când factori, cari aș să resolve acésta problemă nu întrunesc pretensiunile amintite mai sus și nu sunt cu destulă consciențiositate, — tot atâtea momente,

*) Opurile folosite la lucrarea acésta sunt: *Dr. F. E. Beneke*: Erziehungs- und Unterrichtslehre. *Dr. Ad. Matthias*: Praktische Pädagogik für höhere Lehranstalten. *Dr. H. Schüller*: Handbuch der praktischen Pädagogik. *Dr. Wilh. Schrader*: Erziehungs- und Unterrichtslehre, idem die Verfassung der höheren Schulen. Verhandlungen der Direktoren Versammlungen in den Provinzen des Königreichs Preussen. *K. A. Schmid*: Encyklopädie des gesammten Erziehungs- und Unterrichtswesens. Weisungen zur Führung des Schulamtes an den Gymnasien in Oesterreich. Entwurf der Organisation der Gymnasien und Realschulen in Oesterreich. *Molnár Viktor* A hazai középiskolák reformja. A középiskolák rendtartása.

pe cari teoria nu le p \acute{o} te considera și de unde provine, c \acute{a} normele satorite \acute{i} n principiu de multe-or \acute{i} \acute{i} n pracs \acute{a} s \acute{e} arat \acute{a} insuficiente.

*

\acute{I} nai \acute{n} te de a tracta despre cestiunile și principiile, ce sunt a s \acute{e} considera la promovarea elevilor, s \acute{a} vedem cum s \acute{e} f \acute{a} -cea promovarea elevilor \acute{i} n diferitele sisteme de organiza \acute{i} une ale școlelor medii și cari erau relele, de cari suferia \acute{u} acele sisteme.

\acute{I} n espunerea ac \acute{e} sta istoric \acute{a} nu voi \acute{u} av \acute{e} \acute{i} n vedere școlele n \acute{o} stre medii, de \acute{o} re-ce aceste sunt relativ tinere și n' \acute{a} u trecut prin diferitele sisteme de organiza \acute{i} une a școlelor medii, ci voi \acute{u} considera desvoltarea școlelor medii cu deosebire \acute{i} n Germania.

I.

*Promovarea
în „sistemul
de clas \acute{a} ”
strict.*

\acute{I} n „sistemul de clas \acute{a} ” strict, promovarea era cu mult mai simpl \acute{a} dec \acute{a} t ast \acute{a} đi. Atunci fiesce-care profesor \acute{i} și avea clasa sa și propunea \acute{i} n ac \acute{e} sta t \acute{o} te obiectele de inv \acute{e} țam \acute{e} nt. El \acute{i} și putea c \acute{a} știga mai ușor dec \acute{a} t ast \acute{a} đi o convingere despre capacitatea elevului, putea cun \acute{o} ște mai bine aptitudinea, progresul și presta \acute{i} unile s \acute{e} u defectele elevului \acute{i} n diferitele studii și s \acute{e} putea pronun \acute{t} a cu mai mult \acute{a} \acute{i} nlesnire asupra promov \acute{a} rii sau nepromov \acute{a} rii unui elev. La \acute{i} nceput profesorii erau scuti \acute{i} și de greutatea ac \acute{e} sta. Dup \acute{a} absolvarea materialului prescriș pentru clasa respectiv \acute{a} , to \acute{i} i elevii din clas \acute{a} treceau \acute{i} n clasa urm \acute{a} toare mai \acute{i} nalt \acute{a} , f \acute{a} r \acute{a} de a mai face esamene chiar și \acute{i} n cazul, c \acute{a} nd unul sau altul din ei nu cor \acute{e} spond \acute{e} a pretensiunilor prescrișe.

\acute{I} n „sistemul de clas \acute{a} ” strict nu s \acute{e} punea pond pe capacitatea, pe progresul și presta \acute{i} unile elevilor. Urmarea este evident \acute{a} . \acute{I} n clasele mai \acute{i} nalte ajunge \acute{a} u numai pu \acute{t} ini tineri buni și diligen \acute{t} i; partea ce \acute{a} mai mare a clasei consta din elevi slabi, cari nu mai avea \acute{u} interes fa \acute{t} ă de studiu, sau și dac \acute{a} avea \acute{u} voin \acute{t} ă, ca s \acute{a} studieze, le lipsia putin \acute{t} ă; ei erau at \acute{a} t de r \acute{e} mași \acute{i} n studiu, \acute{i} nc \acute{a} t nu mai erau \acute{i} n stare a urm \acute{a} ri și \acute{i} ntelege materialul, ce s \acute{e} tracta. \acute{I} ntre ast-fel de \acute{i} mprejur \acute{a} ri fiesce nu mai putea fi vorba de un adev \acute{e} rat progres.

Vrând a delătura relele amintite mai sus, unele institute, unde profesorii erau mai conștiențioși, începuseră a nu mai promova pe elevii leneși și necapabili. Măsura acesta însă a pretins jertfe, și a dat naștere la unele neajunsuri, necunoscute până atunci. Între elevii, cari nu se promovaū, se aflău mai mulți elevi, cari erau slăbuți numai din câte un studiu, pe când în celelalte studii ei erau destul de tari, ca să pótă urmări cu succes instrucțiunea în clasa următoare mai înaltă. Acestora li se tăia calea de a înainta și de aci urma la elevii rămași repențenți indispozițiune, plictisire și lipsă de ocupațiune, și ca urmare a acestora, sëlbatăcirea elevilor.

„Sistemul de clasă“ mai avea încă și alte defecte. Profesorii tineri se angagiaū la început pentru clasele inferiøre și ani de-a rîndul trebuiaū să propună numai în una și aceeași clasă. Din cauza acesta ei se neglijiaū cu totul, lipsindu-le îndemnul de a se cultiva și perfecționa. Murind apoi vre-unul dintre colegii lor mai bătrâni, și înaintând ca profesori în clasele superiøre, ei nu mai aveaū capacitatea de a instrua în clasele acestea, ba în cele mai multe casuri le lipsia chiar și voința și puterea de a 'și-o redobândi. Ér dacă vre-un tiner era angajat ca profesor de-a dreptul în clasele superiøre, urmaū alte neajunsuri. Încredēndu-sē prea mult în puterile sale, se ținea superior colegilor sei mai vechi și privia de sus la ei, ér la elevi presupunea cu mult mai multe cunoscințe, decum ar fi putut ei avea în realitate; și fiind-că tinerul profesor nu învățase a cunósce partea elementară a instrucțiunii, nici nu avea simț pentru acesta.

De aci urma pedantismul, care îl făcea să țină elevilor din clasele gimnasiale prelegeri, pe cari studenții din gimnasiu nu le puteaū înțelege, să țină prelegeri, precum nu țineaū póte nici profesorii de universitate studenților universitari. Împrejurările acestea aveaū mare influință și asupra promovării elevilor. Promovarea era de o parte prea lacsă, de altă parte prea strictă; pedantismul cerea multe jertfe.

*

Din motivele acestea precum și din cauză, că se înmulțise numărul studiilor gimnasiale și pretensiunile din singuraticele

studii, să angajiară profesorii numai pentru câte o specialitate, sau pentru un număr mai mic de specialități. Ast-fel se introduce *sistemul după specialități*.

Promovarea în sistemul după specialități.

Cu introducerea sistemului după specialități promovarea elevilor ajunge într'un stadiu nou. Elevii nu se mai promovează după clase, ci după specialități, și puteau fi în diferitele specialități în clase diferite. Ei rămăneauă repetați numai din studiile, în cari erau slabi, ér din celelalte studii se promoveau în clasele mai înalte, așa că un elev putea fi d. e. din limba latină în cl. VIII g., din elină în cl. VII, din matematică în cl. VI, a V, séu a IV. etc.*).

Prin întocmirea acésta s'a delăturat réul amintit la „sistemul de clasă“. Elevul nu era condamnat să mai repeteze încă odată aceea, ce scia, și prin acésta să pèrdă tot interesul față de studiu și să se sèlbătécéscă. S'aú ivit însè greutăți nouè, pe cari sistemul de clasă nu le cunoscea. Pentru-ca un elev să pótă cerceta diferitele obiecte în clase diferite, trebuia să se propună în aceeași óră în tóte clasele unul și același studiu și în fiesce-care clasă tot în același număr de óre; un lucru, ce nu se póte admite. Altă greutate era, că pentru fiesce-care specialitate trebuiaú să fiă atăția profesori, din câte clase consta institutul, și lucsul acesta cu profesori și'l puteau permite fórtè puține institute.

Nu mai puțin defectuos este sistemul după specialități și din punct de vedere disciplinar și educativ. Ascultând elevul unele studii într'o clasă superióră, avea să fiă supus disciplinei clasei respective și tot același elev, ascultând alte studii într'o clasă inferióră, trebuia să fiă supus disciplinei elevilor din clasele inferióre. Neajunsul cel mai însemnat însă era, că profesorii fiind ocupați într'o clasă numai în puține óre, nu puteau cunoșce pe elevi destul de bine și nu puteau tracta cu ei cum pretindea individualitatea lor. Împrejurarea acésta avea influință nu tocmai favorabilă asupra progresului și îngreuna fórtè mult promovarea elevilor.

*) Mai târziu s'aú făcut la unele institute restricțiuni în privința acésta. Institutele se împărțiră în 2 sau 3 stadii. Elevii puteau fi din diferitele obiecte în clase diferite, dar nu în stadii diferite. Elevul, care ajungea dintr'un studiu în clasa ultimă a unui stadiu, trebuia să aștepte aci până când nu se promovea din tóte obiectele în clasa primă din stadiul următor.

Profesorii apreaiau pe elevi numai după prestațiunile din studiul lor și nici nu voiau să audă și să scia, ce păreri au ceilalți profesori despre singuraticii elevi. Ei judecau pe elevi unilateral și în cele mai multe cazuri în mod nedrept. Dar și din punct de vedere educativ sistemul după specialități influențează în mod nefavorabil asupra elevilor. Schimbarea și varietaatea profesorilor — mai cu seamă, dacă în punctul acesta nu se fac unele restricțiuni — are influință rea asupra dezvoltării caracterului elevilor; îi zăpăcesce, îi distrage, și îi împiedecă, ca să se devoteze cu totul unei personalități și să stea sub influința ei binefăcătoare. Ba împrejurarea acesta îndemnă pe elevi să facă asemănări între profesori, să-le afe slăbiciunile și să-i critice.

De aci provine apoi lipsă de respect, simulări și fățarnicii, lipsa de disciplină și defecte în formarea caracterului. Cum să se și formeze caracterul elevilor, când ei trebuie să se schimbe din oră în oră, după cum se schimbă profesorii și se se supună eventual chiar și caprițiilor și particularităților unuia sau altuia dintre ei? Dar chiar neadmitând acest lucru, este greu a purcede și a tracta cu elevii în mod uniform și armonic, dacă într'o clasă sunt prea mulți profesori ocupați, și dacă nu se stabilesc o ordine anumită și o procedură comună, pe care au s'o observe toți profesorii ocupați în clasa respectivă.

Pe lângă acestea profesorul, care se mărginesce numai la o specialitate, care studiază și propune în continuu tot numai unul și același studiu, cade ușor în ispită, de a pune prea mult preț pe specialitatea sa și a desconsidera celelalte specialități. El este espus pericolului de a deveni pedant și a pretinde în specialitatea sa dela elevi mai mult decât pot ei presta.

*

Am amintit lucrurile acestea, pentru-că ele pot obveni și în sistemul de astăzi, care este o combinație a „sistemului de clasă“ cu sistemul după specialități; și ele pot influența în mod însemnat asupra promovării elevilor.

Promovarea în sistemul de organizație al lui Graff și al Iesuiților.

La începutul secolului acestuia pași Graff cu un nou plan¹⁾ de organizație. El pretindea, ca să se delătore cu totul promovarea elevilor dintr'o clasă în alta și profesorul să conducă pe elevi fără întrerupere până în clasa ultimă, până la terminarea cursului gimnasial, fără de a lăsa înapoi pe elevii leneși și necapabili. Planul lui Graff n'a aflat însă răsunset în multe părți, fiind-că era greu de executat și avea mai multe defecte, atât din punct de vedere al instrucțiunii, cât și din punct de vedere educativ.

Planul acesta, care nu era tocmai nou, ci era introdus deja de mult în școlile Iesuiților, se bazează pe o supoziție falsă. El presupune, că toți profesorii sunt la înălțimea chierării lor, sunt buni, capabili și conșciențioși; tot asemenea presupune el, că elevii din fiesce-care clasă sunt omogeni.

Conform planului lui Graff fiesce-care clasă își are profesorul său propriu, și acest profesor nu se mai desparte de elevii concreduți conducerii lui până la terminarea cursului gimnasial²⁾, pentru-că numai ast-fel pôte el cunoșce facultățile, capabilitatea și caracterul elevilor. În sistemul acesta profesorul este ca un părinte, care stă la dispoziția elevilor, concreduți lui, cu sfaturile, cu îndemnurile, cu sciința și influința personalității sale, și are să aplice față de elevi experiențele sale căștigate pe terenul educațiunii, și mijlôcele metodice și disciplinare, precum preține individualitatea elevilor.

În teoriă planul acesta este foarte atrăgător; în realitate însă el ne conduce tot la sistemul de clasă cu defectele, de care suferia acela. Ba în sistemul acesta dăm de greutăți încă și mai mari. Este greu de a afla un profesor, care să cunoșcă cu temeiū tôte studiile și să pôtă conduce pe elevi cu succes prin tôte stadiile de desvoltare; și fiind-că profesorul nu se schimbă, defectele și lacunele, ce le duc elevii cu sine în clasele mai înalte, nu se pot delătura și întregi. Ast-fel se pôte ușor întempla, ca profesorul să neglige saū să desconsidere cu totul o parte esențială a culturii; ér dacă profesorul este în tôte studiile neapt, — lucru, care ușor se pôte întempla — atunci este perdută o generație întreagă.

¹⁾ Die zur Einführung eines erziehenden Unterrichtes nothwendige Umwandlung der Schulen. Ediția a II în 1818.

²⁾ Sistemul lui Graff este introdus în Scoția în cele patru clase inferioare.

De altă parte, stând elevii numai sub influința unui singur profesor, ei se pot desvolta ușor numai unilateral, sau pot căde chiar în apatie și trândăvia.

Din motivele acestea și pentru a delătura relele, cari *Sistemul d* isvorese din „sistemul de clasă“ strict și din sistemul după *astăđi*. specialității, în timpul mai nou s'au combinat cele două sisteme și rezultatul acestei combinări este *sistemul*, care domnesce astăđi în organizațiunea școlilor medii*).

În fiesce-care clasă unul dintre profesori este conducătorul sau părintele clasei, acesta este ordinarul clasei sau profesorul de clasă. Pe lângă acesta mai sunt și profesorii de specialitate; numărul lor în clasele inferioare trebuie să fiă cât se poate de restrâns. Proiectul de organizațiune al școlilor din Austria ne indică în §. 95 și 96 și principiile, ce sunt a se observa la distribuirea specialităților între profesori, ér adausul din 1885 și din 1895 la proiect ne arată cum să se combine diferitele specialități.

Datorința principală a profesorului de clasă este: să îngrijescă de partea educativă și disciplinară a elevilor din clasa sa. El trebuie să aibă cele mai multe ore de instrucțiune în clasa respectivă, pentru-că numai ast-fel va fi în stare să cunoscă mai bine pe elevi, să cunoscă individualitatea lor și să dea și celorlalți profesori deslușirile necesare.

Prin introducerea sistemului de astăđi s'a stabilit și o ordine anumită de promovare. Pentru fiesce-care clasă este prescris un curs anumit, și nici un elev nu poate fi promovat în clasa procsimă, dacă n'a parcurs cu temeiu, atât intensiv cât

*) Liceele din Franca se împart în trei divisiuni: în division élémentaire cu cl. VIII și VII (gimnasiul inferior); în division grammaire cu clasele VI, V și IV (gimnasiul mediu), și în division supérieure cu clasele III, II, I-b sau Rhétorique și I-a sau Logique (gimnasiul superior). În division élémentaire este introdus sistemul de clasă; în division grammaire este sistemul de clasă, dar se află și profesori de specialitate, în division supérieure este introdus sistemul după specialități. În divisiunea superioară se începe bifurcațiunea cu studii humaniste și realiste. Promovarea din clasă în clasă stă în voia elevilor. Promovarea se face numai din divisiune în divisiune pe basa unui examen de promoțiune. Dintre elevii cari trec din division grammaire în division supérieure sunt scutiți de examen elevii din cl. IV, cari au ajuns în jumătatea primă a clasei, sau cari au fost înduși în decursul anului pe tabla de onóre din două studii, precum și aceia, cari au câștigat în decursul anului un premiu sau au primit două laudatorii.

și estensiv, cursul prescriș. Acésta este neîncunjurat de lipsă, pentru-că numai ast-fel se pôte observa o ordine anumită și treptată în progresul învățământului, și numai ast-fel se pôte ajunge ținta, spre care tinde instrucțiunea din școlele medii. Scăpând acésta din vedere fôrte ușor putem căde în greșelile sistemului de clasă strict, putem contribui la amorțirea interesului față de studiu și în elevii buni și capabili.

Promovarea este cel mai potrivit mijloc de a face pe elevii leneși și necapabili să înțelégă, că locul lor nu este în școlă și mai bine să'și caute altă ocupațiune, mai potrivită pentru ei, în care se pot ferici. De altă parte promovarea unui elev în o clasă mai superiôră are să producă în el simțemântul de bucuriă, că 'și-a ales calea cea adevărată și bună, și tot-odată să privescă în acésta o recunoscere a atențiunii și diligenții sale.

II.

După acésta privire istorică să trecem la cestiunile, cari staū în legătură cu promovarea elevilor și trebuese luate în de aprôpe considerare.

Promovarea este un act pedagogic. Mai întâi trebuie să vedem, ce este promovarea, *este ea un act de drept sau un act pedagogic?* Părerile bărbaților de școlă în privința acestei întrebări sunt diferite. Unii susțin,

că promovarea este un act de drept, ér alții, că ea este un act pedagogic. Cei dintâi își baséză părerea pe împrejurarea, că școla încă este un mic regat, în care trebuie să domnescă cea mai mare dreptate, și că promovarea nu se pôte aplica nici odată ca măsură disciplinară contra elevilor. Este adevărat, că profesorii trebuie să purcedă la promovarea elevilor cu cea mai mare obiectivitate și dreptate, cu conscientșiositatea unui judecător, când aduce sentința într'o cestiune de drept.

Cu acésta însă se exhauriéză partea iuridică a promovării, dacă preste tot se pôte numi ast-fel. Celelalte cestiuni, cari vin în considerare la promovare, precum individualitatea elevilor, capacitatea, prestațiunile etc., cad tôte în sfera pedagogiei și din cauza acésta promovarea cu mai mult drept se pôte numi *act pedagogic* decât iuridic.

Alt moment este, că poziția ideală dintre profesor și școlar nu se pôte asemăna cu relațiunile de drept ale ómenilor

marî faţă de judecător. Făcându-se acésta, profesorul ar perde încrederea, ce e de lipsă s'o aibă şcolarul în el; şcolarul foarte uşor ar puté să dubiteze în amiciţia cordială şi părintéscă a crescătorului său. Promovarea sau nepromovarea unui elev nu însemnăză premiare sau pedepsire şi şcola ar fi în mare rătăcire, dacă ar aplica nepromovarea unui elev ca mijloc disciplinar contra elevilor sau a părinţilor acelora.

De alt-cum întrebarea, că este promovarea act iuridic sau pedagogic, are însemnătate mai mult din punct de vedere teoretic, decât din punct de vedere practic.

În pracsă aceste două cestiuni nu se eschid, ci din contră ele staū în strînsă legătură una cu alta. Cu cât vom purcede la promovarea elevilor cu mai multă dreptate, obiectivitate şi conscienţiositate, cu atât va fi promovarea mai pedagogică, şi din contră, cu cât va fi promovarea mai pedagogică, cu atât va fi ea mai dréptă, mai obiectivă şi mai conscienţiosă. Prin promovare nu se intenţionéază alt-ceva, decât numai, ca elevul să ajungă în clasa, în care instrucţiunea pentru el este împreunată cu mai mult folos şi succes şi îi desvóltă tóte puterile lui.

Putem dar dice cu tot dreptul, că *promovarea este un act pedagogic, prin care elevul se înaintéază în clasa, în care el póte urma instrucţiunea cu succes.*

Cu acésta s'a atins altă cestiune principială. *Să se considere la promovare în linia primă interesele elevului sau ale şcolei?*

La promovare să se considere interesele elevului şi ale şcolei.

În cestiunea acésta dăm éraş de păreri divergente. Unii susţin, că la promovare să se ia în considerare numai interesele elevilor; ér alţii vreaū să fiă cu privire numai la interesele şcolei. Cestiunea însă nu trebuie pusă pe ascuţiş. Interesele elevilor şi ale şcolei se pot uni foarte bine fără a veni în colisie unele cu altele.

Şcola se compune din totalitatea elevilor şi precum sunt aceştia, ast-fel este şi şcola. Dacă elevii sunt harnici, buni şi capabili, şcola încă este bună şi dovedesce hărnicia şi capabilitate, ér dacă elevii sunt slabi, nedestoinici şi incapabili, şcola nu póte fi altecum. Şcola se ridică prin elevi şi decade împreună cu ei. Din motivele acestea interesele şcolei nu se pot despărţi de interesele elevilor. Ele sunt una. Şi dacă şcola aviseză un elev

la repetirea clasei, acesta o face în interesul bine înțeles al elevului. Ea voiesce să facă din el om harnic și destoinic, care să ocupe cu vrednicie locul, ce'l va avé în viață, ér nu o tândală și un nemernic. Părinții elevilor scapă une-orî acest lucru din vedere. Ei vreaú, ca fiii lor să trecă cât se póte de repede prin școlă și își uită, că prin acesta le voiesc numai răul. În ast-fel de casuri școla are datorința, ca să lumineze pe părinți și să-î facă să înțelégă, că școla are în vedere numai binele elevului, și nu preferéză pe un elev față cu altul.

Maí cad părinții elevilor și în altă greșelă. Ei presupun despre fiii lor prea mult, îi țin maí capabili de cum sunt, și cred, că își pot căștiga cunoscințele de lipsă fără multă osteneală și trudă. Ușurința și neastêmpérarea ei o consideră de deșteptăciune, — chiar și profesorii nu sunt scutiți de această greșelă, — și se miră, că un copil atât de deștept n'a fost promovat. De aceea școla nu trebuie să se pună pe punctul de vedere exclusivist al părinților, cari pretind, ca fiii lor să fiă promovați în orî-ce cas, fiind-că numai acesta corêspunde intereselor lor. Prin concesiuni de felul acesta școla ar vătéma interesele totalității elevilor și nu s'ar maí puté susținé la înălțimea, la care trebuie să stea. De aceea *la promovare trebuie să se considere deopotrivă atât interesele elevilor cât și ale școlii.*

Altă cestiune generală, preste care nu putem trece la promovarea elevilor, este:

Blândeța și stricteța la promovare. Să se purcédă la promovarea elevilor cu blândeță sau cu stricteță? Resolvarea acestei cestiuni este împreunată cu greutatea. Causa este, că noțiunile — blând și strict — sunt de un cuprins vag și lasă mult loc aprețierii subiective. Pentru unii este deja strict aceea, ce numesc alții blând și viceversa. Strict are să fiă profesorul maí întâi față de sine însuși și să nu se conducă la aprețierea elevilor de scopuri și considerațiuni laterale și particulare. Să aibă totdeauna în vedere interesul bine-înțeles al elevilor și al școlii, și să nu caute a produce clase de model, cu scopul ascuns ca să strălucescă și să se laude înaintea lumii, fără ca să'și dea în fond multă silință; să nu caute a curăți cu temeiú clasa, numai pentru-ca să'și ușureze lucrarea pentru anul viitor. Profesorul să fiă ca un grădinar bun, care îngrijesce nu atât de pomișorii cari cresc și se desvóltă singuri de sine și cari store prin florile și fructele lor frumoșe admirațiunea

streinului, ci care își îndreptă atențiunea cu deosebire asupra pomîșorilor, cari la început erau așa dîcînd vestejiți, amorțiți și mai periți, dar sub îngrijirea lui părintescă au început a se îndrepta și a se desvolta. Înainte de ași da profesorul verdictul asupra unui elev, săși pună totdeuna întrebarea: este elevul acesta destul de matur, ca să pótă urmări cu succes instrucțiunea în clasa procsimă mai înaltă? Și dacă profesorul se conduce numai de binele elevului și al școlei și dacă promovarea pentru el este o cestiune de conștiință, care îi pôte causa chiar și insomniă pentru o nópte, răspunsul la întrebarea de mai sus îi va spune, ce are să facă în fiă-care cas.

Stricteța adevărată față de elevi îl va face pe profesor să eschidă tóte momentele și împrejurările, cari nu stau în nici un raport cu maturitatea elevilor, ér adevărata blândeță îi va dîce, să considere tóte momentele, cari stău în legătură cu maturitatea elevilor.

Purcedînd ast-fel, profesorul își va puté păstra cumpétul necesar la promovarea elevilor; nu se va lăsa a fi influințat de considerațiunii laterale și particulare și va fi ferit tot-odată de extreme: de asprimea prea mare și de blândeța laesă.

Simpatia saú antipatia, ce o are profesorul față de unul saú altul dintre elevi, relațiunile în care se află el cu părinții saú cu îngrijitorii unui elev, poziția socială și influința părinților etc. sunt pentru unii dintre profesori tot atâtea ispite, cari îi predispun de a nu fi obiectivi și imparțiali la aprețiarea elevilor, de a aplica diferite măsuri la tractarea și judecarea lor, saú eventual de a comite cea mai evidentă nedreptate. Acestea sunt slăbiciuni omenesci, dar tocmai fiind-că sunt slăbiciuni, profesorul are datorința sfintă de a le combate nu numai la alții, ci mai întăi la sine însuși. Dela profesor se pretinde, ca să fie stăpân pe sine și pe faptele sale și să nu comită lucruri, cari pot produce în elevi dubietate în privința simțului lui de dreptate. Dacă profesorul n'are tăriă de a resista ispitelor, ce vin din afară asupra lui, aibă cel puțin tăriă de a fi consecuent și drept și a nu fi într'un cas prea blând, ér în altul prea aspru. Consecuența și dreptatea în asociare cu iubirea, ce trebuie s'o aibă profesorul față de toți elevii, îl vor conduce la promovarea elevilor pe calea cea adevărată, care nu pôte fi alta, decât numai calea mijlociă între stricteță și blândeță.

Unii pretind, ca în clasele inferioare să se purcedă la promovare cu blândete. Motivul este, că în clasele acestea avem de lucru cu copii, și dela aceștia nu se poate aștepta, ca să aibă voință tare, ca elevii din clasele mai înalte; ér de altă parte în clasele inferioare se fac la începutul anului școlastic următor repetițiunii și elevii își pot întregi ușor lacunele eventuale. Cu deosebire se pretinde a fi cu blândetă față cu elevii diligenți și față cu elevii, cari au venit dela alte institute și n'au pregătire suficientă, precum și față cu elevii, cari nu din vina lor, ci din cauza slăbiciunilor unui profesor au rămas înapoi.

Motivele acestea conțin mult adevăr și nu se pot desconsidera cu totul. Dar nu trebuie să uităm, că promovarea lacsă contribuie la destrăbălarea disciplinei, la decăderea moravurilor bune și a culturii științifice. Prin promovarea lacsă se impun elevilor debili greutăți, pe cari ei mai târziu nu sunt în stare ale suporta și ast-fel li-se poate periclita întreg viitoriul, după cum ne dovedesce esperința dilnică. Dacă un elev din clasele superioare desperază în realizarea scopului, spre care tinde, după ce a sacrificat timp muncă și bani și se aplică la o carieră, pentru care el nu are atragere, fericirea lui este periclitată; de altă parte nici societatea nu poate aștepta mult bine dela un om, care numai cu disgust și silit de împrejurări a pășit pe cariera respectivă. Din cauza acesta pretind unii mai multă stricteță față de elevii din clasele inferioare, pentru-ca în clasele superioare să nu ajungă decât numai tineri, cari au interes și capabilitate de a studia. Esperința însă ne dovedesce, că profesorii se înșală de multe-ori în privința capabilității unui elev. Elevii, cari în clasele inferioare treceau de mediocri, devin în clasele superioare elevi buni, și din contră. Este deci greu a stabili în punctul acesta o regulă generală, un principiu, care să se potă aplica în fiă-care cas special. Totul depinde și aici dela individualitatea și personalitatea elevilor, dela modul cum lucră și își implinesc ei datorințele, dela garanța mai mare sau mai mică, ce ne oferă individualitatea elevilor. La tinerii, cari se află în desvoltare, un an produce schimbări însemnate, voința și energia lor cresce și cu acestea și capabilitatea de a lucra. Pe elevii de un naturel flegmatic îi facem să devină și mai apatici, dacă îi reținem încă un an în clasa, în care au fost, ér pe cei sancuiniți îi stricăm, dacă presupunem despre ei mai

mult, decât sunt ei în stare a presta în urma naturelului lor ușuratic și flustrat.

A fi la promovare cu blândețe din motiv, că părinții elevului se află în poziție materială bună și pot da fiului lor în anul următor ajutor privat, este lucru suspicios și delicat; ba de multe-ori chiar nedrept. Școala nu are dreptul și nu dispune de mijloce de a forța pe părinții elevilor, ca să dea fiilor lor instrucțiune privată. De altă parte s'ar comite cea mai mare nedreptate, dacă profesorii la promovarea elevilor ar lua în considerare starea materială a elevului său a părinților lui și dintre doi elevi egali pe unul 'l-ar promova, fiind-că părinții lui îi pot da și ajutor privat, ér pe celalalt nu 'l-ar promova, din cauza, că părinții nu-î pot da acest ajutor. — Ce e drept, se poate întâmpla, ca în anumite împrejurări instrucțiunea privată să potă feri pe un elev de a pierde un an din viață, cu deosebire atunci, când elevul a fost împiedecat prin morb timp mai îndelungat de a cerceta școala. În ast-fel de casuri școala se poate folosi și de instrucțiunea privată înainte de promovare, dar atunci ea are datorința a căuta căi și mijloce de a ajuta și elevilor mai puțin avuți. A pune însă condițiuni în această privință școala nu este în drept și ar comite o mare nedreptate.

Din contră, școala ar trebui să combată ajutorul privat la instrucțiune. Motivul este ușor de înțeles. Elevii, cari se bucură în continuu de ajutor privat nu ajung la independență în judecată; ei sunt deprinși a judeca cu capul altuia, ér nu cu al lor. Esperința ni-o arată acesta în mod destul de clar. Lenea și superficialitatea încă află nutremânt în ajutorul privat.

III.

După aceste considerațiuni generale să trecem la partea esențială a promovării și să vedem mai întâi ce pretensiuni putem face față de elevii, cari sunt a se promova; ér după acesta să vedem prin ce mijloce și întocmiri se poate constata, dacă elevul este matur și în fine vom vorbi despre dispozițiile ce sunt de lipsă a se lua la promovare.

Ce condițiuni trebuie să intrinască elevul, pentru-ca să potă fi promovat?

Planul de învățământ prescrie ținta, la care are să ajungă elevul în fiă-care studiu; el ne indică și materialul, ce este a

să percurge cu elevii în fiesce-care clasă din toate obiectele de învățământ. Materialul acesta se privește în organizațiunea actuală a școlilor medii ca un întreg necesar, pe care elevii trebuie să-l însușească și să 'și-l însușească, ca să pătă ajunge la o cultură generală armonică. În interesul acestei culturi se pretinde, ca elevii să progreseze în mod egal în toate obiectele de învățământ și să nu neglige nici una din disciplinele prescise.

*Ținta clasei;
pensul pre-
scris, pre-
stațiunile.*

Prima condițiune, dar ce trebuie să pretendem dela elevul, care voiesce să fiă promovat, este, ca el să ajungă din toate obiectele de învățământ la ținta prescisa pentru clasa în care se află; ca să 'și însușească în mod suficient din toate studiile materialul prescis pentru clasa respectivă și să aibă desteritatea și siguranța de lipsă în aplicarea celor învățate. La pretensiunea acésta școla trebuie să țină și trebuie să pretindă, ca elevul să 'și însușească în mod suficient pensul clasei cel puțin din studiile obligate. A abdice de acésta însemnăză a deschide ușa volniciei, care disolvă întreg organismul școlar. Dacă elevul nu 'și-a însușit pensul prescis în mod suficient, acésta i-să atribue ca o datoriă, pe care el are s'o achite. Pretensiunea de mai sus unii o țin de o pretensiune ideală, care în pracsă nu se pôte realiza. Esperința ne arată însă, că sunt elevi, cari mulțămesc pe deplin așteptările profesorilor lor.

La promovare în prima liniă avem să punem pond pe prestațiuni, pentru-că acestea ne servesc cu date sigure și positive la aprețiarea elevilor. Întimpinăm însă la punctul acesta și alte păreri.

*Maturitatea
intelectuală.*

Unii susțin, ca să se considere la promovare mai în-tâi maturitatea intelectuală, capacitatea și inteligența elevilor, pentru-că numai dela elevii, cari au ajuns la desvoltarea spirituală necesară, se pôte aștepta și numai despre acestia se pôte presupune, că vor face progrese în clasa superiără. Maturitatea intelectuală, capacitatea și inteligența elevului ar puté fi preferită față de prestațiuni; numai cât este fôrte greu a o apreția în mod corect și nu se pôte despărți de cunoscințele, de sciința și prestațiunile elevilor. Cine pôte afirma cu deplină siguranță despre un elev, că el va progresa și în clasa următoare ca până aici? Esperința ne dovedesce, că profesorii de multorii se înșelă în capacitatea și inteligența unui elev, aprețiându'l prea favorabil sau prea nefavorabil.

Greșesc dar aceia, cari susțin, că la promovarea elevilor trebuie să avem în vedere ținta finală a instrucțiunii din școlile medii, și numai elevul acela să se promoveze, care este capabil să ajungă la ținta acésta. Pe basa acestui principiu am ajunge la consecința, ca dintre doi școlari, pe unul să'l promovăm, ér pe celălalt, care are aceleși note, sau póte chiar note mai bune, să nu'l promovăm din caasă, că profesorii nu'l țin de capabil să ajungă la ținta dorită. Sau un esemplu și mai evident. Ar urma pe basa principiului de mai sus, ca să nu promovăm pe un elev mai puțin inteligent, care numai cu greutate și mari și cu o diligență démnă de admirat a putut să'și însușescă pensul preseris, și să promovăm pe un elev inteligent, dar leneș și care n'a prestat aceea, ce se pretinde în clasa respectivă. În acest cas nu știu ce idee și convingere 'și-ar căștiga elevii despre simțul de dreptate al profesorilor; în elevi s'ar produce în cel mai bun cas dubietate în privința acestui simț și prin acésta ar deveni ilusoriă influința educativă a profesorilor asupra elevilor.

Din motivul acesta i-sé impune profesorului datorința de a încunjura și cel mai mic lucru ce póte da ansă la dubietăți și presupunerii stricăcioase autorității sale. Ast-fel i-sé impune și datorința de a nu calcula la promovarea elevilor cu mărimi imaginare și necunoscute, cí de a purcede dela o basă pozitivă. Basa acésta pozitivă este clasificățiunea școlarilor, cu deosebire clasificățiunea dela finea anului școlastic, în care sé reoglindează prestațiunile elevilor de preste an.

Luând ca măsură pentru constatarea maturității prestațiunile unui elev, trebuie să admitem principiul, că *elevul, care a ajuns la ținta clasei în toate disciplinile, adecă elevul, care 'și-a căștigat cunoștințele și desteritatea de lipsă, ca să póta urmări cu succes instrucțiunea din clasa proximă mai înaltă, trebuie să fiá promovat.* Despre acésta nu sé mai póte nasce nici o dubietate.

Mai greu este însă de a ajunge la o înțelegere comună și a ne decide pentru sau contra promovării, dacă elevul nu progresază din toate obiectele de învățământ în mod egal, ci arată lacune și defecte în unele studii. În acest cas ni-sé impune întrebarea: Sé póte face la promovare vre-o deosebire între obiectele de învățământ și dacă da, pe cari studii să sé pună mai mult pond la promovarea elevilor?

Obiectele de învățământ; însemnătatea lor pentru promovare. Progresul și prestațiunile din studiile tehnice: caligrafia, desenul, gimnastică și cântări depind în mare parte dela dispozițiile naturale și nu stau în legătură strinsă cu dezvoltarea spirituală a elevului pe celelalte terene. Din cauza acesta se admite, ca studiile tehnice să nu aibă influință asupra promovării sau nepromovării unui elev. În cazuri dubii însă, când vrem să ajungem la o caracteristică generală a elevului, caligrafia și desenul ne pot servi cu date însemnate despre individualitatea lui. În astfel de cazuri se pot consulta și prestațiunile din studiile tehnice.

Prestațiunile din celelalte obiecte trebuie să se ia în considerare, pentru-că numai astfel vom putea constata, dacă un elev este matur sau nu, ca să poată fi promovat. Cu toate acestea la unele studii putem trece mai ușor peste mici lacune și defecte. Ca să se poată constata însemnătatea, ce o au diferitele obiecte pentru promovare, bărbații de școală împart studiile în studii *principale* și în studii *secundare*, și dic, că elevul, care arată lacune și defecte mai însemnate din studiile principale, nu se poate promova. Alții nu vreau să facă acesta deosebire din motiv, că elevii pot presupune, că studiile secundare nu trebuiesc luate în serios și le neglijează; ei deosebesc studii grele și studii ușore după numărul mai mare sau mai mic de ore, cu care sunt provădate diferitele obiecte în planul de învățământ. Alții deosebesc studii, ce se bazează mai mult pe memorie sau pe rațiune.

Cu împărțirile acestea nu ajungem departe; mai bine ajungem la rezultat, dacă purcedem din alt punct de vedere. Sunt studii, la cari materialul din clasa următoare se bazează pe materialul clasei precedente. La studiile acestea progresul din clasa următoare depinde dela cunoștințele, ce și le-au însușit elevii în clasa precedentă; *progresul clasei procsime este condiționat de progresul clasei precedente*. Astfel de studii sunt limbile și matematica.

Lacunele și defectele din studii. Prestele lacunele și defectele din studiile acestea nu putem trece cu vederea la promovare. Dacă se observă la un elev lacune și defecte mai serioase în unul din studiile acestea, trebuie să ne întrebăm: a documentat elevul acesta diligență și maturitate etică și ne îndreptățesc el pe baza progresului făcut până acum în studiul respectiv, să așteptăm, că îi va succede

în anul viitor să se ridice la nivelul clasei, fără ca să neglige alte studii? Și dacă elevul a documentat prin diligența, ce a dezvoltat până acum, că posedă puterea etică de a întregi și suplini lacunele și defectele, ér de altă parte în alte studii a prestat mai mult și împrejurarea acesta încă îi permite a întrebuința timp mai mult pentru suplinirea defectelor din studiul respectiv, putem fi cu mai multă considerare și indulgență la promovare și putem trece preste unele lacune și defecte; la din contră însă nu.

În studiile celelalte, unde materialul clasei următoare nu se bazează pe materialul clasei precedente și progresul clasei următoare nu este condiționat de progresul clasei precedente, putem fi la promovare cu mai multă indulgență și se poate trece mai ușor preste unele lacune și defecte. La studiile acestea cunoscințele, ce le are elevul, se bazează mai mult pe memorie decât pe judecată; lacunele și defectele din științele basate pe memorie se pot întregi și suplini mai ușor, decât lacunele și defectele, cari provin din o dezvoltare nesuficientă a puterii de a judeca.

Cu indulgență avem să fim însă numai față de pre- *Diligența și*
stațiunii, ér nu față de diligență; diligență trebuie să arete *puterea mo-*
elevii în toate studiile. Dacă un elev este leneș și ușuratic, *rală.*
nu putem aștepta, ca el să întregescă și suplinescă lacunele și defectele, ce îi lipsesc, din contră la un ast-fel de elev acestea vor crește din an în an, fiind-că îi lipsesc puterea morală necesară. A fi cu indulgență la promovare față de elevii leneși însemnează a le premia lenea și a contribui la demoralizarea și decăderea clasei întregi.

La promovarea elevilor dubii așadară trebuie să ținem cont de două momente: *dacă are elevul capacitatea necesară*, ca să pótă întregi lacunele și defectele, și *dacă posedă el puterea morală, conștiințiositatea și stăruința necesară*, ca să pótă satisface pretenșiunilor mai mari din clasa procsimă. Numai dacă întrunesc elevul aceste condițiuni, putem fi cu indulgență la promovare. Înșușirile acestea se pot pretinde cu tot dreptul dela elevii din clasele superioare. În cele două clase ultime ale școlilor medii să nu ajungă decât numai elevii, cari au maturitatea intelectuală și morală de lipsă.

- 47.1633 -

*Scala de a-
scensiune și
individuali-
tatea elevi-
lor.*

Ca să ușureze cestiunea promovării în casuri dubii, unii au stabilit și o scală de ascensiune, nisce principii numerice. Dar lucrurile acestea se potrivesc bine și frumos în teoriă și pe hârtia, în unele casuri ne pot face chiar și servicii, în cele mai multe casuri însă ele nu ne sunt de nici un folos. Calculațiunile au claritate esternă, dar nu ne luminează în privința cuprinsului notelor. Ca să aibă notele date de diferiții profesori cuprins egal, ar trebui să se stabilească pentru fiesce-care studiu, ce cantitate de cunoștințe corespunde notei cutare și cutare? Prin ast-fel de încercări ne-am crea numai greutate, fără ca să ajungem la un rezultat real.

Cum putem împiedeca, ca să nu aibă profesorii noțiunii diferite despre cuprinsul notelor? Sau cum putem împiedeca, să nu dea un profesor „nesuficient“ pentru un răspuns, pentru care alt profesor dă „suficient“. Și nu pot fi diferite cauzele prestațiunilor nesuficiente la diferiții elevi? Acestea și încă multe alte lucruri are să le considere profesorul la promovarea elevilor. Ar fi foarte rău, dacă profesorii ar fi siliți să urmeze la promovarea elevilor dubii după o scală de ascensiune, ér nu după cum le dictază conștiința și convingerea lor. Prin ast-fel de măsuri profesorii ar fi puși în imposibilitate de a tracta elevii conform individualității lor.

Școala nu este un tribunal, unde să decid procese, ci este o grădină, în care să cultivă cele mai nobile plante, pentru-ca să producă flori și fructe frumoșe și acestea să se coccă. Diferitelor plante nu le priesce ori-ce soi de pământ și din cauza acésta grădinariul sădesce mlăditele cele tinere în straturile și în pământul, unde ele află nutrământul necesar și princios dezvoltării lor. Acésta să n'o scape din vedere nici profesorul la promovarea elevilor; să țină cont de însușirile individuale ale lor.

*Compensa-
țiunea.*

Având în vedere la promovare individualitatea elevilor de sine ni-sé impune întrebarea: Ce este de făcut în cazul, când un elev are din unele studii prestațiuni bune, ér din altele slabe? Să pot anula în ast-fel de casuri prestațiunile slabe prin prestațiunile bune ca în matematică minus cu plus? Să pôte admite în ast-fel de casuri o egalizare sau compensațiune între prestațiunile slabe și bune?

Întrebarea acésta s'a rezolvat mai sus, când a fost vorba despre casurile dubii. Mai departe nu putem merge cu conce-

siunile, fiind-că prin acesta s'ar vătēma atāt interesele elevilor cāt și ale școlei. Elevii n'ar putē ajunge la o cultură generală armonică, ēr școla nu s'ar mai putē susținē la înălțimea recerută.

Motivele, pentru cari nu sē pōte admite compensațiunea, sunt următorele :

Legile și regulamentele ^{le} noastre școlare nu amintesc nimic despre compensațiune; din contră ele pretind, ca în clasa mai înaltă să sē promoveze numai elevii, cari aū obținut din tōte studiile cel puțin nota suficient. Și cu tot dreptul. Elevii trebuie să ajungă la cunoștință și să sē convingă, că cine sē ocupă cu un studiu, are să sē ocupe în mod serios și cu stăruință și să își împlinescă datorințele așa precum sē cere. După ce își împlinesce omul datorințele prescrise, pōte ținē cont și de aplicările sale individuale. Și acesta o pot face și elevii; și ei sē pot ocupa în măsură mai mare cu studiul, pentru care aū mai multă atragere și aplicare; dar mai întâiu să își împlinescă din tōte studiile datorințele prescrise și să presteze din fiesce-care studiu aceea, ce sē pretinde dela ei. Acēsta cu atāt mai vērtos, că prestațiunile mai bune dintr'un studiu nu cualifică pe elev, ca să înțelgă în clasa următore pensul din studiul neglijat; elevul va neglijia și în clasele următore studiul respectiv și nu va putē ajunge la o cultură generală armonică.

Audim, ce e drept une-orī, că cutare elev n'are talent pentru matematică saū pentru limbī, că el nu este în stare să înțelgă nici cele mai simple lucruri din studiile acestea. Lucrul acesta este fapt și pe basa lui s'ar putē admite, că compensațiunea este îndreptățită. Dacă există omenī nemusicali, pentru-ce să nu existe și omenī nematematici saū nefilologi? Putem fi însă siguri, că dacă un elev nu înțelege nici cele mai simple lucruri din matematică, saū din limbī, cauza nu este lipsa de talent pentru studiile acestea, ci este cu totul alta. Elevul n'are basă, n'are cunoștințele pregătitoare și nu s'a ocupat nici-odată în mod serios cu studiul respectiv. El n'a căutat să pētrundă în acel studiu. Lipsa de diligență și aversiunea nu l'aū lāsāt să facă acēsta. A mai contribuit pōte la acēsta și prejudiciul, că el n'are talent pentru studiul respectiv saū nedestoinicia profesorilor de până atunci. Un elev, care este cu mintea la loc, pōte să presteze din fiesce-care studiu atāt, cāt sē recere în școlele medii. Și dacă nu face acēsta, el însuși este de vină și nu lipsa de talent.

De altă parte prin compensațiune se vatămă și interesele școlei. Progresul din clasele mai superioare se bazează pe cunoștințele, ce și-le-au însușit elevii în clasele precedente din toate obiectele de învățământ; neavând elevii cunoștințele necesare, școla nu poate zidi mai departe, și dacă numărul elevilor nematurii este mai mare, studiul respectiv decade din ce în ce tot mai tare, și împreună cu studiile decade și școla. Din cauzele acestea nu se poate admite compensațiunea între obiectele de învățământ.

*

La promovare să se ia de basă atât răspunsurile verbale cât și lucrările scripturistice.

Altă întrebare, pe care avem să ni-o punem este: Să se ia de basă la promovarea elevilor mai mult răspunsurile verbale sau lucrările scripturistice din clasă, așa numitele extemporali, sau atât unele cât și altele?

În privința acésta nu există între profesorii uniformitate. Unii aprețiază pe elevii numai după răspunsurile verbale, ér alții numai după lucrările scripturistice. Procedura acésta nu poate fi corectă, fiind-că desconsideră principiul, că profesorul are să țină cont la aprețierea elevilor de toate împrejurările și de toate esperințele făcute cu elevii săi. Pe cale corectă se află numai aceia, cari țin cont de esperințele școlare și iaă de basă la aprețierea elevilor atât răspunsurile verbale cât și extemporaliile și cu deosebire extemporaliile din timpul ultim al anului școlastic.

Este adevărat, că din lucrările scripturistice putem cunoșce mai bine, întru cât a pătruns și a înțeles un elev materialul propus, și dacă el scie să aplice la casurii speciale cele învățate. Lucrările scripturistice sunt deci un mijloc potrivit pentru de a apreția puterile elevilor și a constata gradul de dezvoltare și de judecată, la care au ajuns elevii. Dar să nu scăpăm din vedere nici împrejurarea, că lucrările scripturistice din clasă produc în elevii de obicei un fel de sfîlă și neliniște, și din cauza acésta ele nu reușesc după așteptările noastre, ci cu mult mai slab. Acésta se întâmplă cu deosebire la elevii, cari sunt din fire cam sficioși și neajutorați. De multe-ori este însuși profesorul de vină, că lucrările scripturistice nu ne daă o iconă adevărată despre starea clasei; le dictază textul prea repede și elevii îl scriu greșit; alege teme nepotrivite, prea grele sau

prea lungi sau teme, cari nu sta în legătură cu materialul propus, sau cari n'au fost din destul pregătite. Ce rezultat o să aibă lucrările scripturistice, dacă d. e. un profesor de matematică n'ar lucra cu elevii în clasă nici o temă, sau dacă profesorul le-ar da elevilor să traducă din limba maternă în altă limbă și el n'a făcut cu elevii în clasă nici când eserciții de felul acesta?

Pe lucrurile cele scrise pun oamenii adese-ori prea mult preț și cu deosebire pun aceia, cari nu se folosesc din destul de graiul viu.

*

Pe lângă cestiunile amintite până aci profesorii vor *Alte consi-
derațiuni.* ave să țină cont la promovarea elevilor și de alte împrejurări și considerațiuni pedagogice, cari în genere se pot aminti, dar nu se poate satori însemnătatea și influința lor în fiecare cas special. Ast-fel de împrejurări sunt: etatea elevului, timpul petrecut în clasă, starea sanitară a elevului, numărul elevilor din clasă, nivelul spiritual și moral al elevilor, dispozițiunile și însușirile individuale și dezvoltarea spirituală a elevilor, slăbiciunea și influința stricăciosă a unei puteri didactice asupra elevilor etc. etc.

A apreția împrejurările acestea toate și a ține cont și de interesele școlii și ale elevilor nu este lucru ușor. Să recere multă răbdare și serioșitate, să pretinde, ca profesorii să aibă un tact pedagogic deosebit, să fiă drepti, conscientioși și obiectivi și să nu trecă cu un „dără nu se prăpădesce lumea pentru un om“ preste o cestiune, care are influință însemnată asupra prosperității institutului și dela care poate depinde fericirea sau nefericirea elevilor. *Promovarea elevilor este o problemă etică pentru profesori.*

IV.

1. Esamenele de promoțiune.

Înainte de a decide despre promovarea sau nepromovarea unui elev, trebuie să cunoșcem capabilitatea și gradul de dezvoltare spirituală al elevului, trebuie să ne câștigăm un tablou cât se poate de complet despre cunoștințele lui și profunditatea

acestora. Numai atunci putem decide, dacă elevul este destul de matur, ca să p^otă urmări cu succes instrucțiunea în clasa proximą. Acesta se p^ote constata, supun^ond pe elev unui examen. S^e nasce însă întrebarea: sunt de ajuns esaminările verbale și scripturistice, obicinuite din decursul anului, sau se recer și alte esaminări, la cari a^u să asiste și ceialalți profesori și cu deosebire conducătorul institutului, directorul? Este necesar, ca să se țină esamene de promoțiune?

În privința acesta părerile bărbaților de școlă sunt diferite; unii sunt pentru, alții contra esamenelor de promoțiune. Motivele, ce se aduc, atât din o parte cât și din alta, se refer la director, la profesori și la elevi.

a) Motivele acelora, cari sunt pentru esamenele de promoțiune, sunt următoarele:

a) Directorul conduce conferințele profesurale, în cari se tracteză despre promoțiunea elevilor, ia parte la desbateri și în cas de lipsă decide despre promovarea sau nepromovarea unui elev. Acesta o p^ote face directorul numai, dacă cunoște bine atât pe elevi cât și pe profesori. Visitațiunile, ce le face el în decursul anului școlar, nu sunt de ajuns spre acest scop; ci mai bine îi p^ote cunoște atât pe elevi cât și pe profesori din esamenele de promoțiune. La motivele acestea se mai p^ote adauge și datorința, ce 'i-se impune directorului prin alineatul al doilea din §. 41 al regulativului ministerial din 1890. În acest §. se ȳice: „Directorul are datorința să supravegheze, ca de o parte în clasele mai înalte să se admită numai ast-fel de elevi, cari a^u cor^espondent pretensiunilor clasei precedente și a^u obținut din fiă-care studiu obligat cel puțin nota suficient, ér de altă parte să se avizeze la repețirea clasei numai ast-fel de tineri, cari în urma unei neglijențe statornice a^u rămas atât de înapoiati, încât nu se p^ote spera întregirea și suplinirea celor neglese din propria lor silință în clasa mai înaltă“.

b) Profesorul își p^ote câștiga la esamenele de promoțiune o idee generală despre dezvoltarea spirituală și despre cunoștințele ce le are un elev, precum și despre starea clasei întregi. El își p^ote completa prin esamenele de promoțiune judecata, ce 'și-a format despre elevi și despre prestațiunile lor, nu numai în studiul se^u, ci și în studiile cealalte. Examenul de promoțiune contribuie, ca profesorul să fiă mai obiectiv în a^uprețierea

elevilor și să nu-î judece numai după prestațiunile din studiul său. Cu deosebire sunt însă necesare esamenele acestea pentru profesorii, cari nu fac lucrări scripturistice, și cari prin urmare nu-și pot câștiga în decursul anului convingere deplină despre aceea, ce au învățat și ce știu elevii din studiul lor.

c) Motivele, ce se refer la elevi, sunt următoarele: Școlarii sunt siliți să repeteze cu temei materialul parcurs în decursul anului școlastic și să-și dea sémă despre acesta la examen. Prin examen elevii sunt constrinși să reflecteze asupra celor învățate, să fiă stăpâni pe materialul învățat, să fiă cu judecată și cu chibzuință, și într'un moment dat să-și scie concentra spiritul asupra unei materii anumite. Din răspunsurile date la examen elevii se pot cunoște pe sine mai bine și își pot apreția puterile. Esamenele de promoțiune sunt cea mai bună ocaziune, ca școlarii să-și câștige o idee despre pretensiunile, ce le face școla pentru fiesce-care clasă și ast-fel și despre pretensiunile, ce se fac la examenul de maturitate. Mai departe elevii ajung la convingerea, că promovarea este un act strict oficios, care privesce pe toți membrii corpului profesoral și că este eschisă orî-ce volnică și parțialitate; ér împrejurarea acesta contribue la ridicarea prestigiului corpului profesoral și al școlei în ochii elevilor și al părinților lor.

⊗) *Motivele, ce se pot aduce contra examenelor de promoțiune, sunt următoarele:*

a) Directorul cunoște încât-va pe elevi din clasele precedente, dela clasificățiunile anteriore, din consultările și convorbirile, ce le are cu profesorii, din răspunsurile ce le dau elevii cu ocaziunea visitării prelegerilor, și din revisia lucrărilor scripturistice, ce o face. Cunoștințele, ce și-le câștigă directorul despre elevi la examenul verbal și scripturistic de promoțiune, sunt atât de mance, încât nu se pôte pronunța în deplină cunoștință de causă asupra promovării sau nepromovării unui elev. De altă parte de unde să ia directorul timpul necesar, ca să pótă revedé lucrările scripturistice ale tuturor elevilor din institut, tocmai în timpul examenului de promoțiune, când el și așa este atât de încărcat cu lucrările pentru examenul de maturitate și pentru închieierea anului școlastic. Pretensiunea, ca directorul să cunoască, ce plătesce fiesce-care elev din institut și în fiesce-care studiu, este prea esagerată.

Să p^ote admite, ca directorul să cunoscă pe elevi mai bine decât profesorul, care este în decursul anului întreg cu ei și îi esamineză de mai multe-ori, și ast-fel să'și dea o părere contrară profesorului? Acesta se p^ote admite numai în cazul, când un profesor este preocupat față de un elev, cine scie din ce motive. Casul acesta însă este un cas anormal și nu p^ote servi ca regulă. Dacă obvine un cas esttraordinar, directorul va scie să afe căi și mijl^oce, cum să delătore contrastul. Dacă în conferința de promoțiune nu se p^ote aplană lucrul pe cale obicinuită, directorul are dreptul să amâne aducerea verdictului de promovare sau nepromovare, până când nu'și câștigă convingere deplină despre elevul respectiv. Și în acest cas, în înțelesul regulativului ministerial, el are dreptul să modifice nota unui elev. Este însă de dorit, ca acesta să rămână numai teoria și în pracsă să nu obvină un ast-fel de cas. Unde obvine un ast-fel de cas, sunt stări bolnăviciose, și un profesor, care nu e drept față de elevi, nu mai p^ote fi educătorul tinerimeî.

b) Încât privesce pe profesori, aceștia au avut ocasiune destulă în decursul anului, ca să'și formeze o judecată basată despre elevi și să scie, ce p^ote presta fiesce-care din ei. De altcum fiesce-care profesor face în timpul din urmă al anului școlastic repetițiunii generale și cu ocasiunea acesta se p^ote convinge pe deplin, ce sciū elevii, și întru cât 'l-au înțeles și cu ce interes 'l-au urmărit în decursul anului. Profesorii pot face lucrări scripturistice cu elevii chiar și din studiile acelea, în cari nu este obiceiul a se face lucrări scripturistice în decursul anului. La repetițiunile generale pot asista și alți profesori, cari nu sunt ocupați, și directorul. Ast-fel li-să dă ocasiune și acestora, ca să se convingă despre starea clasei. La repetițiunile acestea se pot admite chiar și părinții școlarilor sau cei interesați, ca să se convingă și ei despre aceea, ce sciū fii lor.

În conferințele de clasă, cari trebuie să se introducă la fiesce-care institut, profesorul are ocasiune bună să cunoscă pe elevi și din alte studii, și întru cât părerea lui a fost greșită și necorectă, 'și-o p^ote rectifica. Afară de acesta profesorii pot discuta despre elevi în convorbirile și convenirile lor ținnice, între ore, și ast-fel își pot câștiga și pe calea acesta datele necesare pentru de a cun^osce cât se p^ote de bine pre elevi.

c) Esamenele de promoțiune nici pentru elevi nu sunt de

folos. Este cunoscut, că la esamene elevii diligenți și buni, dar modești și sficioși de multe-ori dau răspunsuri mai slabe decât alții, cari în decursul anului au fost negligenți. La esamenele de promoțiune elevii sunt espuși la voia întâmplării. Un elev poate fi examinat timp abia de 4—5 minute; în acest timp nu se poate constata, ce cunoștințe are elevul în studiul respectiv; de aceea rezultatul unui ast-fel de examen este numai accidental și nu poate servi ca basă la promovarea elevilor. Singurul folos ce-l au este, că elevii sunt siliți să repeteze materialul parcurs în decursul anului. Folosul acesta este foarte însemnat, însă acest folos se poate ajunge și pe altă cale mai ușoră, prin repetițiunile generale, ce trebuie să le facă profesorii la finea anului școlastic.

De altă parte esamenele de promoțiune răpesc foarte mult timp și dacă e ca directorul și profesorii să asiste la esamene, trebuie să se sisteze prelegerile. Profitul dară nu poate sta în nici un raport cu timpul ce se pierde. Esamenele de promoțiune pot influența chiar în mod stricacios asupra elevilor; ele dau ocaziune elevilor capacitați, dar leneși, ca să-și neglige datorințele în decursul anului și să-și încorde puterile numai în timpul din urmă pentru examen, și reușind la examen să acopere prestațiunile slabe din decursul anului. De învățătura făcută în pripă elevii n'au nici un folos, ea se uită ușor și nu devine proprietate spirituală a elevului. De altă parte se poate ușor întâmpla, ca elevii mai puțin capacitați, dar silitori și conștiențioși să cadă la examen. Etă dar pericolul, ca examenul de promoțiune să nu ne dea un chip fidel, ci un chip schimosit despre starea clasei.

Elevii trebuie să vină la cunoștință, că ei trebuie să-și împlinescă datorința dela începutul anului și până la finea lui, și că încordarea și diligența, ce o desvôltă elevii leneși în șeptemănilor ultime ale anului școlastic, puțin folos le poate aduce. Lucrurile trebuie să se întocmescă ast-fel, ca elevul leneș și capacitat să nu pôtă întrece pe cel mai puțin capacitat dar silitor și conștiențios. Dacă se întâmplă acesta, unde este morala lucrului?

Nebasată este și afirmarea, că examenul de promoțiune are să producă încredere în public, în elevi și în părinții acestora, că se împart calculii tot cu aceeași măsură și la promovarea

elevilor să purcede în mod imparțial și cu dreptate. Dacă lipsesce încrederea acésta, esamenele de promoțiune nu o vor pute produce. Din contră ele pot produce neîncredere, dacă se întemplă, ca un elev slab și leneș să răspundă tocmai din o partiă, pe care o scie fôrte bine. Nu mai puțin basată este și aserțiunea, că elevii își pot face o idee despre pretensiunile, ce le face școla pentru fiesce-care clasă și ast-fel și despre pretensiunile, ce se fac la esamenul de maturitate. Ce idee își vor câștiga elevii despre pretensiunile amintite, când väd, că elevii din clasele superiöre nu sciü lucruri, pe cari le cunösce un elev din clasa a doua sau a treia? Esamenele de promoțiune numai atunci mai pot avé o însemnătate și un înțeles, dacă se estind asupra tuturor studiilor și la esamen răspund toți elevii din fiesce-care studiu. În cazul acesta însă esamenele de promoțiune ar ține vre-o 4—5 săptămâni plus esamenele publice, esamenul de maturitate și câte tôte alte esamene. Unde este atunci folosul ce l-ar avé esamenele acestea în raport cu timpul perdut? Ca să eruezî, ce sciai deja mai înainte? Sau ca să torturezi pe director și pe profesori? A ține esamen de promoțiune numai din unele studii și a esamina numai pe elevii dubii și cu note nesuficiente nu este just. Unde este atunci motivul principal, ce se aduce în folosul esamenelor de promoțiune? Lipsesce totodată basa comună pentru aprețiarea elevilor, și ast-fel vrënd să facem dreptate, facem nedreptate.

Din motivele acestea esamenele de promoțiune nu se pot recomanda. În locul lor mai bine să se facă repetițiuni generale, pentru-că din acestea elevii aü cu mult mai mare folos, decât din esamenele de promoțiune. Împlinescă și fiesce-care profesor datorința sa cu scumpătate și conscientiositate în decursul anului școlastic și atunci nu va veni în poziție, ca să nu scie, ce să facă cu cutare sau cutare elev. Fia ca un părinte bun cătră toți elevii fără escepțiune, îngrijescă mai mult de cei debili și atunci fia sigur, că și aceștia se vor ridica încetul cu încetul. Fia cu bunăvoință față de toți elevii și atunci silințele lui nu vor fi zădarnice. Bunăvoința este o armă puternică în mâna profesorului.

Iată ce ne spune *Noiré*:¹⁾ „Nu voi uita nici când lecțiunea, care am primit-o dela unul din școlarii mei în cei dintâi ani ai carierii mele de profesor. Eu am încercat să împintenez pe acest tinër talentat, dar leneș,

¹⁾ Pädagogisches Skizzenbuch, Leipzig 1874. Pagina 239.

făcându'l de ris înaintea celorlalți școlari pentru lenea lui, ironisându'l adese-orî. N'a ajutat însă nimic. În fine i-am dis să poftescă la mine acasă și l'am făcut atent, că se espune prin lenea lui pericolului, să fiă dat afară din institut. El îmi răspunse atunci franc: „Dacă D-Ta, în loc de a mă batjocori mi-ai fi adresat câte odată și câte-o vorbă bună și amicală, n'aș fi ajuns atât de departe“. Eu nu i-am luat în nume de rău franchiseja, el 'mi a promis serios, că se va îndrepta și eu încă 'mi-am propus serios, ca și eu să mă îndrept. Pe asemenea căii umblă mulți profesori, directori și icicolea câte-odată — de și cam rar — și câte un inspector școlar sau consilier ministerial. Cine are ochi de văduț și urechi de auđit, recunoște, că suntem adeseori păcătoși pedagogici“. Și încă un exemplu la *Wiese*¹⁾. „Un lucru rar mi-s'a întâmplat într'o după amăzi în secunda (VII): Un școlar cu numele Biwend era de un naturel posomorit și îndărătnic. Înfruntându'l în puține cuvinte nu știu pentru-ce în decursul prelegerii, mă privi furios, mai departe n'am luat sēmă. După oră ceialalți școlari se duseră acasă, numai el rămase în clasă și se uită la mine tot cu aceeași privire ca și mai înainte. Întrebându'l, pentru-ce nu se duce, el se apropiă de mine; eu am observat, că în el se petrece o luptă; încăpăținarea lui era să isbucnescă — dicându-i însă: „Te-ai simțit atins prin dojeana mea? și cređi D-Ta, că prin aceea eu am voit alt-ceva și nu binele D-Tale? Internul lui se schimbă, mă îmbrățișă repede și înainte de a'l fi putut împiedeca, mă sărută. Surprinderea mea a fost mare, dar am căștigat o inimă pentru tot-déuna. El deveni un școlar de model, și 'mi-a esprimat simțămintele sale de mulțămire încă și din America, unde a fost trimis mai târđiu ca predicator“.

2. Esamenele de emendare.*)

Legea pentru școlele medii din 1883 (§. 11.) și regulativul ministerial din 1890 (§. 41.) permit elevilor, cari au obținut la finea anului școlastic nota nesuficient din câte-un studiu — în cas estraordinar și celor cu doi nesuficienți, — ca să depună esamen de emendare din studiul respectiv la începutul anului școlastic viitor. În ce casuri și sub ce condițiuni se pôte acésta permite, legea din 1883 nu ni-o spune. Regulativul ministerial ne dă o mică indigitare în privința acésta; el dice în §. 41 alin. 3: „corpul profesoral pôte permite depunerea esamenului de emendare școlarilor acelora, pe cari îi ține de apți, ca să întregescă în decursul feriiilor celor mari din propria diligență cele neglese în decursul anului școlastic“.

Din acésta se vede, că nu se pot admite la depunerea esa-

¹⁾ Lebenserinnerungen tom. I. p. 60.

*) În România se numesc elevii, cari au să depună esamene de emendare, „corigenți“.

menului de emendare toți elevii, cari au note nesuficiente din câte-un studiu, ci numai aceia, cari pot întregi cele neglese în decursul anului școlastic până la terminul fixat pentru esamele de emendare; mai departe se vede, că corpul profesoral trebuie să se pronunțe asupra fiesce-cărui elev cu nota nesuficient din câte-un studiu, dacă se admite saū nu la depunerea esamenului de emendare? Acēsta se vede și mai bine din al. 1 al §-lui 41 și din ordinațiunea ministerială Nr. 49093 ex. 1889, care ȳice, că elevul pōte recurge contra decisiunii corpului profesoral la autoritāțile școlare superiōre.

La noi s'au admis până acum la depunerea esamenului de emendare din câte-un studiu toți elevii fără escepțiune. Procedura acēsta însă nu se pōte justifica, fiind-că scapā din vedere nisece momente însemnate, cari vorbesc contra esamenelor de emendare.

Prin esamele de emendare șcōla sprijinesce de multeori lenea școlariilor ușuraticī dar capabilī. Școlarii aceștia își negligā datorințele în decursul anului în speranță, că pōte tot vor fi promovați; ȳr dacā acēsta nu se întēmplā, își iaū refugiul la esamenul de emendare. De acest examen elevii leneși se folosesc bucuros, ca să scape în decursul feriiilor celor mari de lucrāriile, ce le-ar impune altcum pārințiū.

Șcōla trebuie să pregātescā pe elevi și pentru viēță. Ea are să producā în elevi convingerea că numai omul, care își ȳmplinesce datorințele sale la timp și în mod constant și serios pōte să ȳnainteze și s'o ducā la un capēt bun. Din cauza acēsta elevii trebuie să se convingā, că promovarea este fructul unei lucrāri și sirguinte constante și seriōse, dezvoltate în decursul anului școlastic ȳntreg, ȳr nu numai în decurs de douē luni. Apōi este lucru vechiū și cunoscut, că elevul, care în decursul unui an de ȳile și sub conducerea profesorului, nu este în stare să presteze minimul, ce se pretinde, ca să pōtā fi promovat, nu va fi în stare să facā acēsta nici în decursul celor douē luni, ce îi mai staū la dispoziție. Cu deosebire nu va fi el în stare să facā acēsta din studiile, în care se pune pond pe partea practicā, pe exercițiū, precum sunt limbile și matematica. În studiile, cari se basēzā mai mult pe memoriā se pot întregi mai ușor lacunele eventuale.

Un moment însemnat, care vorbește contra examenelor de emendare este și acela, că prin ele se dă ansă la diferite svonuri și presupunerii, și li-se cauzază profesorilor și directorului multe neplăceri tocmai la începutul anului școlastic, când ei sunt ocupați cu lucrările pentru anul viitor.

Esamenele de emendare pot da ansă chiar și la abuzuri din partea ómenilor neconștientoși și cu puțin scrupul, și impun profesorilor sarcine nouă, pe cari numai cu multă pierdere de timp le pót împlini, sau eventual îi espune, ca să și-le indeplinescă în mod fugitiv și superficial.

În fine se mai póte aduce contra examenelor de emendare încă un motiv de mare importanță. Nepromovându-se elevul la finea anului școlastic, până după ferii dispăre durerea provocată prin nepromovare. Conșcolarii lui sunt preocupați atunci de censura (clasificațiunea) lor proprieă, de interesele lor; ér după ferii lucrul este vechiú și nu se mai ia în sémă. Dacă însă elevul are să facă examenul de emendare, ochii tuturor conșcolarilor sunt ațintiți asupra lui și în cas, că nu-i succede examenul, el nu se póte ascunde dinaintea celorlalți școlari și toți îl stigmatisează. Și dacă elevul într'adevăr a luat lucrul în serios și și-a dat tótă silința, ca să pótă depune examenul, dar cu tóte acestea nu i-a succes, la simțemântul de rușine se mai adauge și simțemântul pentru munca și ostenéla pierdută. Acestea îl depriméază atât de mult, încât școlarul își pierde plăcerea de lucru pe timp îndelungat, și împrejurarea acésta nu se póte numi un început bun.

Din motivele acestea esamenele de emendare nu se pot admite, decât numai în cásul, când un elev, altcum diligent și destul de capabil, a fost silit prin bólă sau prin alte împrejurări, să lipséscă fără vina lui timp mai îndelungat dela școlă. Dar și în cásul acesta, dacă elevul ne dă destulă garanță, că va suplini cele neglese, mai bine să se promoveze la finea anului școlastic, decât să se aviseze la repețirea examenului. Arătând un elev dintr'un studiu lacune mai mici în unele partií se póte promova pe lângă admonițiunea, ca să întregéscă lacunele până la începutul anului școlastic viitor. Dacă nū va face acésta, profesorul va sci să aplice în anul școlastic viitor mijlócele de lipsă, și la promovarea din anul viitor să nu fiă cu nici o considerare față de un ast-fel de elev.

Cu privire la împrejurarea amintită mai sus, că elevul poate recurge contra hotărârii corpului profesoral la autoritățile școlare superioare, observ numai atât, că nici într'un cas nu este consultat a schimba decisiunea corpului profesoral și a permite unui elev depunerea examenului de emendare. Prin o astfel de procedură se știrbesce auctoritatea corpului profesoral, se dă ansă la multe reclamații și se sprijinesce lenea școlarilor. Corpul profesoral cunoște mai bine ce prestază și ce poate presta un elev, și dacă ia decisiunea, ca un elev să nu fiă admis la repetiția examenului, o face acesta în interesul bine înțeles al școlii și al elevului respectiv.

3. Revocarea promovării.

În unele provincii din Germania este usul, ca să promoveze pe câte-un elev de probă pe un pătrar de an, și dacă în acest timp se dovedește, că elevul nu poate ține pas cu ceilalți elevi, să retrimite éraș în clasa de mai înainte. Acesta o păteșce și elevul, care a fost promovat din greșelă saú cu prea multă considerare într'o clasă mai superioară și aici se constată, că el nu este în stare să urmeze instrucțiunea. Se mai aplică revocarea promovării și ca măsură disciplinară, ca pedepsă contra elevilor leneși. La noi revocarea promovării nu este în us și nici legea pentru școlile medii din 1883, nici regulativul ministerial din 1890 nu amintesc de ea. Și cu tot dreptul, pentru-că revocarea promovării influințează în mod de tot deprimător asupra elevului și poate contribui la decăderea lui totală. Din cauza acesta nu se poate admite revocarea promovării nici într'un cas.

Contra lenii, care este, după cum se știe, o bôlă lipicioasă și poate molepsi și pe alți elevi, se pot lua alte măsuri. Constatându-se din partea profesorilor ocupați în clasă, că un elev este foarte lenes și nu își împlinesce datorința din mai multe studii, elevul se depărtează simplu din școlă. Acesta este cea mai potrivită măsură, ce se poate lua contra școlarilor, cari cu intențiunea nu vreaú să învețe. Măsura amintită nu poate avé decât numai efecte bune. Elevului i-se face mare bine, scăpându'l de o ocupațiune, pentru care el nu are atragere și dându'i ocaziune să se aplice la altă carieră, unde se poate ferici; se face un bine

și părinților elevului, scutindu-i de cheltueli zădărnice, și școla încă are folos, scăpând de un balast demoralisător.

V.

Procedura la promovare.

Actul promovării trebuie să se desvôle așa dicând în mod istoric în decursul anului școlastic. Spre acest scop profesorii vor ține dese conferințe de clasă, în cari se va discuta despre prestațiunile elevilor, despre defectele și lacunele ce se observă la elevi, despre cauzele acelora și despre dispozițiile, ce eventual ar fi de lipsă să se ia. Despre prestațiunile nesuficiente ale elevilor se vor încunosciința*) și părinții, ca să pôtă lua și ei destul de timpuriu dispozițiile necesare pentru îndreptarea filor lor. Cu ocasiunea acêsta se pot face părinții atenți și la urmările, ce rezultă din prestațiunile nesuficiente. Directorul și profesorii de clasă de asemenea vor căuta căi și mijloce pentru îndreptarea elevilor cu prestațiuni nesuficiente.

Fiind promovarea elevilor o cestiune, care interesază pe toți membrii corpului profesoral, este bine ca să se scie mai de timpuriu, înainte de începerea repetițiunilor generale, cari elevi sunt în pericol de a'și pierde anul. Spre scopul acesta conferințele de clasă dela finea lui Aprile vor compune pe basa răspunsurilor verbale și a lucrărilor scripturistice de până atunci un tablou despre elevii maturi, dubii și nematuri pentru promovare. Dispoziția acêsta servește spre orientare și controlă și stă în strinsă legătură cu drepturile, ce i-se recunosc directorului și profesorilor ocupați în clasa respectivă la actul promovării însuși. Ca să'și pôtă da directorul și profesorii votul în conferința de promovare cu consciința liniștită, ei trebuie să cunoscă pe elevii dubii și să fi asistat la esaminarea lor cu ocasiunea repetițiunilor generale. Din cauza acêsta profesorii vor avé să considere la repetițiunile generale și la esaminările ce vor urma după compunerea tabloului cu deosebire pe elevii dubii; nu vor trece însă cu vederea nici pe elevii declarați nematuri și maturi pentru promovare.

Prin lucrările amintite mai sus actul promovării se ușurează în mod însemnat. Profesorii sunt orientați în privința ele-

*) Institutul nostru încunosciințéază pe părinții elevilor despre acêsta în fiesce-care semestru câte odată la mijlocul lui Novembre și în Aprile.

vilor și clasificățiunea va fi cu mult mai uniformă, ér la finea anului casurile dubii și notele discordante se vor ivi numai arare-ori.

Promovarea după legile nóstre școlastice depinde în mod decisiv de clasificățiunea dela finea anului școlastic, ér nu ca în Germania, unde se pot promova elevi chiar și cu unu sau cu doi nesuficienți. Stând lucrul ast-fel la noi trebuie să se decidă despre promovarea elevilor la statorirea definitivă a notelor, ér nu după-ce acestea s'au statorit deja. Modalitatea, ce este a se observa la promovare nu este indicată în lege și în regulativul ministerial în mod espres. Regulativul ministerial din 1890 vorbind despre conferințele de clasă și despre conferințele corpului profesoral dice, că decisiunile se aduc cu majoritate de voturi. În §. 41 regulativul ministerial se exprimă în modul următor:

„După esamene se statoresc definitiv notele, ce sunt a se induce în testimoniū și pentru fiesce-care elev se statoresc judecata generală, care este a se exprima în modul următor: *póte trece în clasa mai înaltă, se admite la emendarea esamenului, se aviséză la repețirea clasei*“.

„Este datorința directorului de a supraveghia, ca în clasa mai înaltă să se admită numai ast-fel de școlari, cari au correspuns pretensiunilor clasei absolvate și au primit din fiesce-care obiect obligat cel puțin nota suficient, de altă parte să se aviseze la repețirea clasei numai ast-fel de școlari, cari în urma unei neglijențe statornice au rămas atât de tare înapoi, încât nu se póte spera întregirea celor neglese în clasa mai înaltă din propria diligență“.

Statorirea definitivă a notelor din singuraticile studii, precum și promovarea elevilor cade, după cum se vede din regulativul ministerial din 1890, în competența conferinței profesorale. În conferință se aduc însă decisiunile tot-déuna cu majoritate de voturi, și fiind voturile egale decide directorul. Pe basa acestora, precum și pe basa analogiei dela esamenele de maturitate, putem deduce, că statorirea definitivă a calculilor și promovarea elevilor trebuie să se decidă în conferință cu majoritate de voturi, având directorul în cas de paritate votul decisiv.

Prin procedura acésta promovarea elevilor devine un act strict officios, care privesce pe toți membri corpului profesoral,

și este deschisă orî-ce volnicia din partea unuia sau altuia dintre profesori. Ea contribuie tot-odată la ridicarea prestigiului corpului profesoral și al institutului.

Deduțiunea de mai sus nu este forțată și procedura la promovare nu este singuratică; ea este pe deplin justificată prin procedura, ce se observă la promovare în Austria și în Germania,*) numai căt în Germania nu există uniformitate în privința acésta. În Baden conferința de clasă face propunerea de promovare, conferința profesorală aduce decisiunea finală, și promovarea se apróbă și din partea auctorității școlare superioare. În Prusia promovarea o face la institutele mai mari directorul dimpreună cu conferința de clasă, ér la institutele mai mici directorul cu conferința profesorală. În Silezia și Westfalia decide directorul dimpreună cu profesorii clasei și cu ordinariul clasei, în care sunt a se promova elevii. În Brandenburg și Pommern decide numai directorul singur, după-ce s'a consultat cu profesorii respectivii.

Aceste sunt modalitățile diferite, ce se observă în Germania la promovare, și din ele se vede, că directorul are drepturi și prerogative însemnate la promovare. Dreptul acesta i-sé recunósce directorului și la noi prin regulativul ministerial din 1890 §. 41 alin. 2.

Sé înțelege de sine, că în conferința pot vota numai profesorii, cari aú propus elevilor studii ordinare—obligate, fiind-că numai aceștia cunosc individualitatea și capacitatea elevilor, numai aceștia pot sci, ce sunt în stare a presta elevii.

La constatarea maturității unui elev nu ne putem orienta numai după prestațiunile lui speciale din o disciplină, ci trebuie să avem în vedere întregă desvoltarea spirituală a elevului. De aci urméză, că profesorii, când își dau verdictul de promovare, să considere nu atât prestațiunile din studiul reprezentat de dênșii, ci maturitatea intelectuală a elevului în genere; acésta cu deosebire în casurile dubii.

Neavênd studiile tehnice influință asupra promovării, profesorii acestor studii aú dreptul de a vota numai la statorirea definitivă a notelor din studiul reprezentat de dênșii. În celelalte cestiuni aú numai vot consultativ.

*) Veđi §. 73 p. 1 și 5 §. 109 p. 4 din statutul de organizațiune al școlélor și Weisungèn zur Führung des Lehramtes: VII. B. 5.

Ca material pentru desbaterile verbale îmi permit a propune următoarele tесе:

I. Promovarea este un act pedagogic, prin care elevul se înainteză în clasa, în care poate urmări cu succes instrucțiunea.

II. La promovare să se considere de-o-potrivă atât interesele elevilor cât și interesele școlii.

III. Ca basă la promovarea elevilor servesc prestațiunile verbale și scripturistice din decursul anului școlastic, cari se reasuméză în clasificățiunea dela finea anului școlastic.

IV. Elevii, cari au ajuns ținta clasei și 'și-au însușit în mod suficient din toate studiile obligate materialul prescriș pentru clasa, în care se află, trebuie să fiu promovați.

V. Elevii, cari arată lacune și defecte mai mici în unele studii, se pot promova, dacă au dovedit, că sunt silitori și pe basa individualității lor se poate aștepta, ca să întregescă lacunile și defectele și să urmărescă cu succes instrucțiunea din clasa următoare mai înaltă.

VI. Compensațiunile, examenele de promoțiune, revocarea promovării și promovările condiționate nu se pot recomanda.

Să recomandă însă, că profesorii să țină conferențe de clasă și la finea anului școlastic să facă re-petițiuni generale, la cari să se considere în prima linia elevii dubii.

VII. Dacă promovarea unui elev este dubiă, să se încunosciișteze despre acesta destul de timpuriu și părintii, ca să potă lua dispozițiunile necesare pentru îndreptarea elevului.

VIII. Pentru orientarea directorului și a profesorilor se va compune la finea lunei lui April un tablou despre elevii maturi, dubii și nematurii pentru promo-

vare. Ca basă la compunerea acestui tablou servesc răspunsurile verbale și lucrările scripturistice de până atunci.

Lucrările scripturistice, făcute de elevi în decursul anului școlastic, trebuie să fie de față la conferința, în care se decide despre promovarea elevilor.

IX. Stabilirea definitivă a notelor și promovarea elevilor se ține de competența conferinței conduse de directorul.

a) Promovarea se face de obicei pe baza unei înțelegeri comune și cu consimțământul tuturor profesorilor din clasa respectivă.

b) Casurile, în cari profesorii din motive ponderose nu pot ajunge la o înțelegere comună, se decid prin majoritate de voturi. Drept de vot au profesorii studiilor ordinare din clasa, la care aparține elevul.

c) Directorului i-se recunoște dreptul de a amâna aducerea unei deciziuni definitive până ce își ia informațiunile necesare.

d) Profesorii de studii tehnice au vot decisiv numai la stabilirea definitivă a notelor din studiul lor.

e) La votare profesorii să considere nu atât studiul reprezentat de dânsii, ci mai mult maturitatea elevului preste tot.

X. Esamele de emendare se admit numai în cazuri excepționale, când un elev a fost silit prin morbo sau prin alte împrejurări, ca să lipsescă timp mai îndelungat sau adese-ori dela școlă.

Nota direcțiunii școlare.

Corpul profesoral s'a ocupat cu chestiunea promovării elevilor, expusă în acest studiu al D-lui D. Făgărășianu, în 3 conferințe pedagogice consecutive (ținute în 22 Ianuar, în 14 și 21 Februar v. 1897) și după discuții detaiate a făcut unele mo-

dificării în tesele propuse de D-l D. Făgărășianu. Modificările făcute de conferența profesorală le consemnăm în următoarele.

Tesa V. s'a omis cu motivarea, că ea este cuprinsă în tesa I.

Din tesa VIII. s'a primit numai alinea ultimă, cu motivarea că tabloul școlarilor maturi, dubii și nematurii, ce ar fi a se face la finea lui April în fiă-care an, este o muncă de prisos, câtă vreme registrul admoniaților, purtat în decursul anului școlar, dă un tablou destul de clar asupra situațiunii.

Er tesa VI. s'a votat cu observarea, că la școla comercială superioară este a se executa, numai întru cât nu vine în conflict cu nouele dispozițiuni ministeriale impuse acestei școle.

Êtă deci pe basa acestor modificări:

Tesele votate de conferența profesorală.

1. *Promovarea este un act pedagogic, prin care elevul se înainteză în clasa, în care pôte urmări cu succes instrucțiunea.*

2. *La promovare să se considere de-opotrivă atât interesele elevilor cât și interesele școlei.*

3. *Ca basă la promovarea elevilor servesc prestațiunile verbale și scripturistice din decursul anului școlastic, cari se reasuméză în clasificățiunea dela finea anului școlastic.*

4. *Elevii, cari au ajuns țința clasei și și-au însușit în mod suficient din tôte studiile obligate materialul prescriș pentru clasa, în care se află, trebuie să fiă promovați.*

5. *Compensațiunile, esamenele de promoține, revocarea promovării și promovările condiționate nu se pot recomanda.*

Se recomandă însă, ca profesorii să țină conferențe de clasă și la finea anului școlastic să facă repetițiuni generale, la cari să se considere în prima liniă elevii dubii.

6. *Dacă promovarea unui elev este dubiă, să se încunoscînțeze despre acesta destul de timpuriu și pă-*

rinții, ca să p^otă lua dispozițiile necesare pentru îndreptarea elevului.

7. Lucrările scripturistice, făcute de elevi în decursul anului școlastic, trebuie să fiă de față la conferința, în care se decide despre promovarea elevilor.

8. Stabilirea definitivă a notelor și promovarea elevilor se ține de competența conferinței conduse de directorul.

a) Promovarea se face de obicei pe baza unei înțelegeri comune și cu consimțământul tuturor profesorilor din clasa respectivă.

b) Casurile, în cari profesorii din motive ponde-rose nu pot ajunge la o înțelegere comună, se decid prin majoritate de voturi. Drept de vot au profesorii studiilor ordinare din clasa, la care aparține elevul.

c) Directorului i-se recunoște dreptul de a amâna aducerea unei deciziuni definitive, până ce își ia informațiunile necesare.

d) Profesorii de studii tehnice au vot decisiv numai la stabilirea definitivă a notelor din studiul lor.

e) La votare profesorii să considere nu atât studiul reprezentat de d^enșii, ci mai mult maturitatea elevului preste tot.

9. Esamenele de emendare se admit numai în cazuri excepționale, când un elev a fost silit prin morb sau prin alte împrejurări, ca să lipsescă timp mai îndelungat sau adese-ori dela școlă.

Nota autorului. Față de motivele pentru cari s'au omis tesa de sub V. și de sub VIII. alin. 1) îmi permit următoarele reflecțiuni:

Tesa de sub V. nu se cuprinde în tesa de sub I.

În tesa de sub I. se definesce promovarea, ér în tesa de sub V. se statorosește, în ce cas pot fi promovați elevii, cari arată lacune și defecte în unele studii.

Tabloul, ce ar fi a să face, conform tesei de sub VIII., la finea lui Aprilie în fiesce-care an, **nu** este o muncă de prisos, și registrul admoniaților purtat în decursul anului școlar, **nu** ne dă un tablou destul de clar asupra situațiunii.

Tabloul, despre care e vorba în tesa de sub VIII., numai în cazul acela *ar pute fi de prisos*, dacă s'ar induce toate notele de preste an, ce le primesc elevii la răspunsurile verbale și din lucrările scripturistice, într'un registru. Notele din acest registru ne-ar da un tablou clar despre starea clasei. Registrul acesta este introdus la multe institute, și profesorii induc în el notele saū în fiesce-care și după prelegeri, saū în fiesce-care lună.

Din registrul acesta am pute afla în ori-și-ce moment, cum staū elevii din singuraticele studii, la noi însă un astfel de registru nu există.

Din registrul admoniaților putem afla numai, carii elevii aū fost admoniați pentru neglijență, din ce studii și în care lună. Nu scim însă, dacă elevii respectivi aū mai fost examinați de atunci încóce, de câte-ori aū fost examinați și ce răspunsuri aū dat? — Despre lucrurile acestea registrul admoniaților nu ne dă nici o deslușire, și astfel pe basa lui nu putem cunoște starea clasei. De altă parte scim din esperință, că nu se întrodue în el datele exact și regulat.

În fine eū cred, că merită să fiă amintit, că D-l profesor *Vasile Goldiș* a făcut asupra operatului din cestiune un raport serios și amănunțit. Acest raport a contribuit mult la aprețierea obiectivă și corectă a cestiunilor sulate, despre carii între bărbatii de școlă există păreri atât de divergente.

Altă notă. Abia aū trecut 3 luni, de când s'a respins prin votare tesa VIII alin. 1, și cu toate acestea cele cuprinse în tesa amintită s'aū pus în praxă atât la gimnasiū (liceu) cât și la școlă reală, cu deosebirea, că de-ocamdată nu s'aū luat în considerare lucrările (!) scripturistice. — Iată dar, că tesa amintită n'a fost și nu este de prisos.

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
1987

VERIFICAT
2017